

האשה נקנית פרק ראשון קידושין ב.

עין משפט גמ מצוה

קצו א מיי פיד מהל עבדים
הל יח:
קצו ב מיי שס הל 1:
קצו ג מיי שס פ"ג הלכה
ד:
קצו ד מיי שס פ"ד הלכה ט:
הלכה ט:
ר ה מיי שס פ"ה הלכה ט:
רא ו מיי שס פ"ד הלכה
ט:
רב ז מיי שס פ"ד הלכה
ט (ב):

הנהגות הב"ח

(א) נבי בשנת היובל הזאת
תשובו: (ב) רש"י ד"ה אלא
מנה וכו' מנעו לכל שנה
שתורת מנה ואם נותרה:
(ג) ד"ה לא הנעו וכו' לנפק
שמוכי ונכי לא זאת לנפיל
ומיעוט את עשומי נמחק:
(ד) הו"פ ד"ה כל ליל קודם
ד"ה אפקה:

מוסף רש"י

אין מוכרה לקרובים. און
מוכרה האל לנמו לקרובים
שהיא אסורה עליהם ליעד.
דבעין אשר לו יעדה (יעד)
(יח.) לקרובים שאין להם
קדושין זה דבעין ראייה
ליעוד (קטו דה.) אם בגופו
יבא. שלא היה שני אשה
בתרומתו אם לנמוהו ולשון
בנפשו שלא כל אלא נמוט
שהוא יחידי בתוך לעצמו בכנף
בגדו (יחוח ג.) יש לו
אשה ובנים רבו מוסר לו
שפחה בענייה. בעל כרחו
אל עבד. דמירע הכנסו היא.
דכתיב אם בעל אשה הוא.
וכתיב כמרים אם אלוני יתן לו
אשה וגו' (תוהוה ל.) כהיו לו
ולדת ממנה (לעיל ד.)
מחשבין לו אלא מנה.
כשלא לפדות עצמו מחשב
כמה שנים משעממו (עד
שנת היובל) ומשעמ כמה מגיע
מחמתו מנה לכל שנה ושנה ואם
עבדו שמים או שלש שנים יבנה
לו אלוני לפי חשבון המגיע
לכל שנה. כדכתיב כימי שמיר
עמו (ש"ב ו.) כפי
שביו. משעמ כפי שנים שעמד
בהו. כלומר לפי מה שהוא שוה
באומה שעה (ש"ס.) אין לו
אלא עבד הנמכר לעובד
בכרובים. דהא קרא נמכר
לעבדיו כתיב. כדכתיב וי
תשגיח דג ומשעמ וכו' (ש"ס.)
ה"ל שכריו שכר. כתיב הלא
כימי שמיר יהיה עמו וכמי
נמכר לשעבד כי משעמ שכר
שכר עבדו וכו' (ש"ס.) הרני
בכך עזאי בשוקי טבריה.
אם אחד יהיה דעמו ללוה.
אין חשבון כאלו נמכר
מוכן להשיב דבר לשאלו בעומק
ובמחשבות כן עזאי שיהיה
חוקך וירע בשוקי טבריה
(ש"ס ח.) ובניין שדובין כס.
ברבא.) הרני משעמ נמקומו
שאינו דרשן ובין כן עזאי
שהיה משעמם בשוקי טבריה
כדמיא נכריות כדכר שבעי
(גמ.) כן עזאי אמר כל חכמי
ישאלו לפני כלפיפת השם
(ש"ב ו.) מכרדי בני קראי.
דענד עבדי (ש"ס.) קיבר.
שגמירי (ש"ס.) מדרבי יוסי
בר' חנינא. דודאי לא כל
ליד קי אלא מפני שהיה רשע
ועשה סחורה בפירות שבעיות
(ש"ס.) אבקא של שביעית.
הסוחר בפירות שביעית, ולכסי
קרי ליה אבק, שאין זו עיקר
מלותה של איסור שביעית
(ש"ס.) מדי ללא הי עיקר
האיסור תלוי בו קרי אבק וכו'
כמו אבק העולה מנמכר הגמטש
בגמטש (ש"ס ח.) לבדוע
לא מדוע. לא הרניש. (ש"ב ו.)

שאינו יוצא בראשי אברים בעבד. דס"ד ללא גרע מענד כעני
שאינו יוצא נשם ויוזב⁶ וזגרעוין כסף ועודו את הבת
ואפילו הכי יוצא בראשי אברים:
אבקא של שביעית. פירוש איסור קל שזה דעיקר איסור שביעית
אינו אלא בעבודת קרקע כגון מרישה
וזריעה אבל משא ומתן אינו אלא
עשה בעלמא לאכלה ולא לסחורה
ומסכרל שכל לו עונש זה על משא
ומתן מדה כנגד ט מדה⁷:
הא קמ"ל⁸ לייבון איניש ברתיה.
אף על גב שמפדין אותה בעל
כרמו⁹ מכל מקום רביע קשה יומר:
לעקר זה עבודת בוכבים.
ז"ל שייך לע"כ

עבד ד' ופשו ליה תרתי ניתב
ל"ה תרתי כפי שנינו. פירש
בקונטרס לא אייתי קרא לא בהשצית
ולא בהסכף וקשה ל"כ אמאי שני
קרא בלישני לכתוב אידי ואידי מכסף
מקנתו או כפי שניו ואומר ה"ר ברוך
ד"ה"פ אם עוד רצות זמנינו דענד תרתי
ופשו ליה ארבע ליתבי ליה ארבע משום
מקנתו בין הכסף וצין השצית משום
שהוא סמוך לזמן כניסה טפי מוזמן יליאה
ואם מעט נשאר בשנים דענד ארבע
ופש תרתי יתיבי ליה כפי שניו שהוא
שזה עתה והוא סמוך לזמן יליאה
צין הכסף וצין השצית:
(א) ב"ל הקונה עבד עברי בקונה
אדון לעצמו. וקשה אמאי
אדון די לו להיות כאלוהו ויש לומר
כדליתא בירושלמי¹⁰ דפעמיים אין לו
אלא כר אחת אם שוכב עליו בעלמו
אינו מקיים כי טוב לו עמך ואם אינו
שוכב עליו וגם אינו מוסרו לעבדו
זו מדת סדוס¹¹ נמצא שד"כ לר"ך
למסור לעבדו והיינו אדון לעלמו:
וגלומו

ידו על התחתונה נמכר לישראל מגזל ת"ל¹² ששכיר שכיר לגזירה שוה אמר אבוי
הריני כבן עזאי בשוקי טבריה א"ל הוא מרבנן לאבוי מכרדי בני קראי איבא
למידרשיניהו לקולא ואיבא למידרשיניהו לחומרא מאי חזית דדרשיניהו לקולא
נידרשיניהו לחומרא לא סלקא דעתך מדאקיל רחמנא לגביה¹³ דתניא¹⁴ כי טוב
לו עמך ועמך במאכל ועמך במשתה שלא תהא אתה אוכל פת נקיה
והוא אוכל פת קיבר אתה שותה יין והוא שותה יין חדש אתה ישן
על גבי מוכים והוא ישן על גבי התבן מוכאן אמרו כל הקונה עבד עברי בקונה
אדון לעצמו ואימא הני מילי לענין אכילה ושתייה כי היכי דלא ליצטער ליה הא
לענין פדיון נחמיר עליה מדרבי יוסי בר' חנינא¹⁵ דתניא רבי יוסי ברבי חנינא
אומר בא וראה כמה קשה אבקא של שביעית אדם נושא ונותן בפירות
שביעית לסוף מוכר את מטלמלויו שנאמר¹⁶ בשנת היובל¹⁷ תשובו
איש אל אחוזתו וסמך ליה וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך
דבר הנקנה מיד¹⁸ ליד לא הרגיש לסוף מוכר את שדותיו שנאמר¹⁹ כי
ימוך אחיך ומכר מאחוזתו לא באת לידו עד שמוכר את ביתו שנאמר
²⁰ כי ימכור בית מושב עיר חומה מאי שנא התם דאמר לא הרגיש
ומאי שנא הכא דאמר לא באת לידו כדרך הונא²¹ דאמר רב הונא כיון
שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו הותרה לו סלקא דעתך אלא
נעשית לו כהיתר ולא באת לידו עד שמוכר את בתו שנאמר²² וכי ימכור
איש את בתו לאמה ואע"ג דבתו לא כתיבא בהאי ענינא הא קמ"ל ניובין
איניש ברתיה ולא ניויף בריביתא מאי טעמא ברתיה מגרעא ונפקא והא מוספא
ואזלא לא באת לידו עד שלוה בריבית שנא²³ וכו' ימוך אחיך ומטא ידו עמך
וסמך ליה אל תקח מאתו וגו'²⁴ ולא באת לידו עד שמוכר את עצמו שנאמר
²⁵ וכי ימוך אחיך ונמכר לך²⁶ לא לך אלא לגר שנאמר²⁷ לגר ולא לגר צדק אלא
לגר תושב שנאמר גר תושב²⁸ משפחת גר זה עובד בוכבים כשהוא אומר לעקר
זה

וזה
קודם קודם שלוה ברצית דינחא ליה וכו': וכי ימוך אחיך. הכל בסדר סמיכת
זו

לקרובים. אע"ג שאין יעוד כאלו יעוד שאין קדושין מופסין זה: וכי
מאיר. דרריש להאי לאמה בפוסק ע"מ שלא ליעוד: כדכנן. לעיל
בשעתמין קדתי אין מוכרה לקרובים: אין מוכרה לאביו. שסחורה
לו משום בת בנו: ולא לבנו. דהוא ליה אחומו ואין קדושין מופסין
כדיצבי כריתות כלקמן (דף סו.):
היבא דהיא לא יעוד. עזאי וכו'. כשמוכרה
לאביו ויש לו צן ליעדה לבנו דהוא
ליה בת אחיו אבל כשמוכרה לבנו אין
כאלו יעוד לא לו ולא לבנו דהוא
ליה אחות אביו: גזופו יאל. לקמיה
מפרש: יחידי יאל. לקמיה מפרש:
הוא אמינא. לא תנא בראשי אברים
עבד שיואל ואין נוטל כלום אבל זו
תנא ותטול דמי עינה קמ"ל קרא
מ"ל ואין דין יליאה בחסרון אברים
כלל: יחידי ונכס. לרבי אליעזר נמי
משמע ליה גזופו לשון גזופו ומפרש
ליה לומר שאם כל גזופו יחידי יאל
יחידי: מוסר לו. על כרחו: שאין
מחשבין לו. כשנא לגרע ולפדות את
זמנו: אלא מנה. כמה מגיע ממנה
לכל שנה של שש שנים שמות מנה וכמה
מגרע על שנה²⁹ ואם נותרה שנה
נותן לו שמות מנה ולא אמרינן הכי
השצית שנתיקרה הפעולה או החליף
כח ועומד על מאתים ממנה מאתים
לפעולת שש שנים ויתן לו שלש מנה:
מכסף מקנתו. משעמ מקנתו ישיב
גאולתו: הכסף. נתקלקל: שאין מחשבין

במה כאלו נמכר צמנה ולקמיה ילף
מאי חזית דרריש להו לקולא ויודו של
עוד כוכבים על התחתונה כדלמין:
אמר אבוי הריני כבן עזאי. כי הוה
דינחא דעמיה הוה רגיל לנימיר הכי
הריני פתוח ומוכן להשיב לשאליו דבר
תורה כבן עזאי שהיה דר צטנדיא
שהיה חריף ודרשן ואמר (בבבא נח.)
כל חכמי ישראל לפני כלפיפת השם
חון מן השקלא הוה: נדרשיניהו
לחומרא. להחמיר על העבד השצית
יתן כפי שניו הכסף ישיב לפי כסף
מקנתו: מדרבי יוסי כרבי חנינא.
שלא כל לירי עבדות אלא שהיה
חשוד על השציות: אבקא של
שביעית. איסור הקל שזה העושה
סחורה בפירותיה דהוא ליה לאו הבא
מכלל עשה לאכלה (ויקרא כה) ולא
לסחורה: ב שנת היובל הוא. וכי
תמכרו אם תמכרו ותקנו מה
שאסרתי לכם זו סופן למכור ממכריך
וכל כלי ביתך: לא הרגיש. לא שם
לבו לפורענות גבא עליו לחזור זו
מעבירה שדירו. גבא לא הרגיש גרסין
לפוך שמוכר³⁰ (ג) אם שדוסי וגי
לא באת לידו כדלמה גרסי³¹ בתוספתא³²
עד שמוכר והכי משמע לא תנא צידו
רהור משונה עד שכל לכל אלו:
מ"ש דקתי לא הרגיש³³. דמשמע
אם לא הרגיש סופו לבא לך ובכולהו
תנא לא באת לידו עד שמוכר
דמשמע דפשיטא ליה לתנא דררבו
כך דלא תנא לידו שישנו בתשובה
עבד עבד עבד. ויקרא כה לו
11. וכי תשיג גר דר ותושב
עמך ויקר עמך עמו ונמכר
לגר תושב עמך או לעקר
משפחת גר. ויקרא כה לו

מוסף תוספות
א. גניא. ור"ת ומנל דעל ידי
סחורה בלבד לקולא יאלו
שפפישו כאן באין עליו
דילמא ע"י חרישה וזריעה
דוקא הם באים וי"ל היינו
מדה נכנס מדה מדה שמוכר
פירות שביעית הוא מוכר את
אשר לו. מוס' ערסין ל'
ב. משום גזם משפחה. מוס'
הר"ש. ג. גניא. לפי שסופן
של ע"כ ליעקר דרשי הכי.
מוס' ערסין ל'. ד. ולהכי אתי
יתירא דקרא אחר הסופן
אולינן. מוס' ערסין ל'. עש.

(א) לעיל יח ע"כ לקמן מד
ע"כ (ב) לעיל יח: וקלמן דל:
(ג) נכמי: ומרוך (ד) ולעיל
טו ע"כ (ה) תמורה ל' מ"ב פ'
בנה (ו) ערסין ל' (ז) נכמי:
מנה. וכן בסופן (ח) נכמי:
ואשכח עבד עברי הנמכר וכו',
ועיין פ"מ (ט) ו"בקרובים"
למא בנמי. ועיין רש"י (א)
(ב) נמכר לעבדיו הוא נקיפה
כה. נג. ונמכר לשאלו הוא
שם שם מ, וכן בדברים טו,
יח, ט (ועינין טו. ערסין
ל' סוטה מה. ט' מ"ב פ'
בנה פרשה ה פסיקתא פרשת
בנה ערסין ל': וקלמן טו. טו
נו. ע"כ בתוספתא (ס) טו
מ: ערסין ל' תוספתא דערסין
פ"ה ה"ד פסיקתא פרשת בנה,
(ז) וקלמן טו ע"כ (ח) ערסין
ל': לקמן מ. יומא פו: סוטה
כב. מוס' סו: ט (ט) ב"ק ק"ג:
ב"מ ע"ה, ט (כ) כרמון (א)
(ב) ויבמות מו. ט (ג) ז"ל דו.
הוא מחלת דיבור. (תש"ל)
ע"כ (ד) נכמי: וכו' (ה) ערסין
(ו) דערסין פ"ה (ז) דפסוק
טפ: סוף שמוכר. ועיין
רש"י (א) וקלמן טו ע"כ (ב)
(ג) וסוטה טו ע"כ (ד) וקלמן
יח. ד (ה) ע"כ מנה וכו' (ו)
(ז) ולא נודע מקומו ועי'
השמות הירושלמי (ז) ע"כ
אבות פ"ה מ"א,

תורה אור השלם

1. אם בגפו הוא יבנה יצא
אם בעל אשה יבנה ויבנה
אשתו עמו: שמת כה ג
2. וכו' ימכר אשת את
בתו לקמה לא תבא בראת
העקבים: שמת כה ז
3. אם עוד רבות בשנים
לפניה ישיב גאולתו ואלו
מקנתו: ויקרא כה נג
4. ואם מעט נשאר בשנים
עד שנת היובל וחסד לו
כפי שניו ישיב את גאולתו:
ויקרא כה ב
5. ויהי כי ימכר אלקיך
לא אצא מעמך פי אהבך
ואת ביתך פי טוב לו עמך:
דברים טו טו
6. בשנת היובל הזאת תשובו
איש אל אחוזתו ויקרא כה יג
7. פי ימוך אחיך ומכר
מאחוזתו ויקרא ואלו הקרב
אחוזתו ויקרא ואלו הקרב
ויקרא כה כה
8. וא"כ פי ימכר בית מושב
עיר חומה ויהי ויקרא ואלו הקרב
חם שנת מקמרו ימים חרבה
וגאולתו: ויקרא כה כט
9. ופי ימוך אחיך ויקרא ואלו
עמך ויקרא כה ב
10. ופי ימוך אחיך עמך
והנמך קרי לא תעבד בו לו
עבדת עבד: ויקרא כה לו
11. וכי תשיג גר דר ותושב
עמך ויקר עמך עמו ונמכר
לגר תושב עמך או לעקר
משפחת גר. ויקרא כה לו

מוכר את מטלמלויו. מתמת עיות (ש"ס.) בשנת היובל
לשון מן העבירה (ש"ס.) לא באת לידו. משמע
שלא יעלה על לבו שיהא עושה שום עבירה
נרע מן העבירה ושפחה, ובענין שנים מן לא
באת לידו שפסולו על לבו או על שיהא עושה
כדכר יחא ליה (ש"ס.) ברתיה מגרעא ונפקא.
שעם מריבת בת איה שפחה עבדו אלא עד
לאהכי אתי (ש"ס.) לא האדון כלל שנה ושנה
שמשמו, כדמיא (לעיל ד') והפדה מלמד שנגרעת
פדיונה ויהא (ש"ס.) לגר תושב. לגר תושב
עבודת בוכבים ואוכל בנות (ב"מ ש"א).